

sygn. akt VII U 1508/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

8 lutego 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 8 lutego 2023 r. na posiedzeniu niejawnym w Warszawie

odwołania B. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddziału w W.

z 17 sierpnia 2021 r., znak (...)

o wysokość zadłużenia z tytułu składek

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że B. C. nie jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od października do grudnia 2020 r.;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. na rzecz B. C. 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1508/21

UZASADNIENIE

B. C. 20 września 2021 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektora w W. z 17 sierpnia 2021 r., znak (...), wnosząc o uchylenie powyższej decyzji i umorzenie postępowania. Zaskarżonej decyzji zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych, które miały istotny wpływ na jej wydanie. Ubezpieczony wskazał, że od 2010 r. nie prowadzi działalności gospodarczej, od 11 lat przebywa poza granicami kraju, a aktualnie odbywa karę pozbawienia wolności (odwołanie z 20 września 2021 r. – k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska, organ rentowy wskazał, że w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą płatnik zobowiązany był do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne za każdy miesiąc prowadzenia działalności gospodarczej. Odwołujący nie wywiązał się ze swoich obowiązków. Organ rentowy wskazał, że odwołanie nie wnosi do sprawy żadnych okoliczności, mogących skutkować zmianą decyzji. Ustosunkowując się do zarzutów odwołującego organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony podnosi w odwołaniu kwestię nieprowadzenia działalności gospodarczej. Taka okoliczność, zdaniem organu rentowego, wymagałaby zweryfikowania w odrębnym postępowaniu, bowiem w sprawie o stwierdzenie zadłużenia, tego rodzaju twierdzenia są bezprzedmiotowe. Ponadto, organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów. Przeczy temu również aktywny wpis dotyczący działalności gospodarczej w (...), bez okresów zawieszenia tejże działalności od początku jej prowadzenia (odpowiedź na odwołanie z 20 października 2021 r. – k. 5 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. C. 11 lutego 2008 r. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej pod firmą (...), w ramach której zajmował się wykonywaniem instalacji wodno-kanalizacyjnej, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych. Z tego tytułu od 1 marca 2010 r. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (... a.r.). W 2010 r. ubezpieczony za pośrednictwem poczty złożył wnioski do urzędu o zamknięcie działalności, wymeldował się i wyjechał za granicę w celach zarobkowych. Od 2010 r. ośrodek aktywności życiowej odwołującego się znajduje się w Niemczech, gdzie płaci podatki, od 2011 r. został objęty ubezpieczeniem zdrowotnym, emerytalnym i rentowym (zeznania B. C. – k. 70-71 a.s., k. 86-87 a.s.). Ubezpieczony od marca 2011 r. nie składał deklaracji podatkowych (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. P. z 24 lutego 2022 r. – k. 20 a.s.).

W związku ze stwierdzeniem zaległości z tytułu nieopłaconych składek, pismem z 20 stycznia 2021 r. organ rentowy zawiadomił płatnika o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości zadłużenia. Decyzją z 17 sierpnia 2021 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. określił zadłużenie z tytułu składek w łącznej kwocie 4 063,92 zł, w tym na:

- 1) ubezpieczenia społeczne za okres od października 2020 r. do grudnia 2020 r. w kwocie 2 746,38 zł oraz należne odsetki w kwocie 150 zł;
- 2) ubezpieczenia zdrowotne za okres od października 2020 r. do grudnia 2020 r. w kwocie 1 087,02 zł oraz należne odsetki w kwocie 59 zł;
- 3) Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od października 2020 r. do grudnia 2020 r. w kwocie 230,52 zł oraz należne odsetki w kwocie 0,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczony nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z czym określono wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. Do decyzji załączono szczegółowe zestawienie należności (decyzja ZUS z 17 sierpnia 2021 r. – a.r., szczegółowe zestawienie należności – a.r.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dołączone do sprawy dokumenty, w tym również załączone do akt rentowych, a także zeznania odwołującego się. Dowodom tym sąd dał wiarę w całości, gdyż wynikające z nich okoliczności były ze sobą spójne, a ich treść przekonująca. W szczególności sąd uznał za wiarygodne zeznania odwołującego się, który w sposób przekonujący opisał okoliczności związane z zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej w 2010 r.

Sąd zważył, co następuje:

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 15zss² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 poz. 1842) jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie. W niniejszym postępowaniu, wobec przeprowadzenia postępowania dowodowego, należało wydać wyrok na posiedzeniu niejawnym, czemu strony się nie sprzeciwiały. O takim sposobie załatwienia sprawy w trybie art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 15 zss² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych Sąd wcześniej uprzedził strony, udzielając stronom dwutygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich ostateczne stanowiska w sprawie (k. 90 a.s.).

W niniejszej sprawie odwołujący zakwestionował decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie której organ rentowy stwierdził, że B. C. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne,

ubezpieczenia zdrowotne i Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowcy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a ponadto ustalił wysokość zadłużenia łącznie z odsetkami za zwłokę na dzień wydania decyzji.

Wskazać należy, że stosownie do art. 6 ust 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1009) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz wypadkowym. Zakres czasowy objęciem ww. ubezpieczeniami statuuje art. 13 pkt 4 u.s.u.s., zgodnie z którego treścią osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o działalności gospodarczej. Z podleganiem obowiązkowym ubezpieczeniom z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wiąże się obowiązek prawidłowego obliczenia oraz terminowego opłacania składek. W świetle art. 16 ust. 4 i art. 17 ust. 3 u.s.u.s. osoby prowadzące działalność pozarolniczą (gospodarczą) finansują w całości, z własnych środków, a także sami obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.

Powyższy obowiązek dotyczy również opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne. W myśl art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2561) obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub osobami z nimi współpracującymi, z wyłączeniem osób, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Natomiast zgodnie z art. 67 ust. 1 powyższej ustawy obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby podlegającej temu obowiązkowi zgodnie z przepisami art. 74-76 oraz opłaceniu składki w terminie i na zasadach określonych w ustawie.

Potwierdzeniem wspomnianego wyżej obowiązku jest art. 46 ust. 1 u.s.u.s., zgodnie z treścią którego płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. W przypadku opłacania składek po terminie płatnik składek obowiązany jest do obliczenia i zapłaty odsetek za zwłokę, przy czym odsetki te obliczane są od dnia następującego po dniu upływu płatności składek (art. 23 ust. 1 cyt. ustawy). Na mocy delegacji art. 49 ust. 1 cytowanej ustawy, szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach rozliczania składek uregulowane zostały rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.2008, nr 78, poz. 465 ze zm.).

W niniejszej sprawie odwołujący B. C. zarzucił Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych błąd w ustaleniach faktycznych, tj. stwierdzenie zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek za okres, w którym faktycznie nie wykonywał czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Sąd uznał stanowisko odwołującego się za zasadne. Z przytoczonych na wstępie przepisów ustawy systemowej wynika w sposób jednoznaczny, że obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą – a w konsekwencji, istnienie po stronie tej osoby obowiązku prawidłowego obliczenia składek i ich terminowego uiszczania – wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności. W orzecznictwie wskazuje się, że wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej to rzeczywista działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ciągłość działalności gospodarczej oznacza, że jest to względna stałość (stabilność) jej wykonywania, przy założeniu, iż nie jest to aktywność jednostkowa, sporadyczna. Decydujące znaczenie ma cecha polegająca na uczestnictwie w obrocie gospodarczym, zawodowy charakter tej działalności, powtarzalność podejmowanych działań i ukierunkowanie na reguły racjonalnego gospodarowania (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 28.06.2017 r., III AUa 1391/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.08.2017 r. III AUa 1075/16). W orzecznictwie wskazuje się, że wykonywanie działalności gospodarczej obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie w celu zarobkowym czynności

należących do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze), np. poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych, lecz również faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej w czasie oczekiwania na kolejne zamówienie lub w czasie ich poszukiwania. Wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością gospodarczą, zmierzają bowiem do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25.11.2005 r., I UK 80/05; z 23.03.2006 r., I UK 220/05; z 18.10.2011 r., II UK 51/11).

Jednocześnie kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają pewne znaczenie w sferze dowodowej, ale nie przesądzają same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, że obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą, a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 13.11.2008 r., II UK 94/08, z 21.06.2001 r., II UKN 428/00, z 11.01.2005 r., I UK 105/04, z 25.11.2005 r., I UK 80/05 z 30.11.2005r., I UK 95/05, z 19.03.2007 r., III UK 133/06). Wspomniany wyżej przepis art. 13 pkt 4 u.s.u.s. jednoznacznie kładzie nacisk na rozpoczęcie wykonywania pozarolniczej działalności i zaprzestanie wykonywania tej działalności, a nie na moment dokonania w ewidencji działalności gospodarczej stosownego wpisu o zarejestrowaniu działalności bądź jego wykreślenia. W konsekwencji obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje).

Taka też sytuacja, zdaniem sądu, wystąpiła w niniejszej sprawie.

Jak wynika z dokonanych w sprawie ustaleń, ubezpieczony w ramach swojej działalności gospodarczej zajmował się wykonywaniem instalacji wodno-kanalizacyjnej, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, a w trakcie 2010 r. zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej. W 2010 r. ubezpieczony na pośrednictwem poczty złożył wnioski do urzędu o zamknięcie działalności, wymeldował się i wyjechał za granicę w celach zarobkowych oraz zamieszkania poza granicami kraju. Od 2010 r. ośrodek aktywności życiowej odwołującego się znajduje się w Niemczech, gdzie płaci podatki, a od 2011 r. został objęty ubezpieczeniem zdrowotnym, emerytalnym i rentowym. Ubezpieczony od marca 2011 r. nie wykazał przychodu z działalności gospodarczej ani nie ponosił kosztów jej prowadzenia. Zdaniem sądu, należy przyjąć, że podejmowanie przez odwołującego faktycznej aktywności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej znalazłoby odzwierciedlenie co najmniej w kosztach jej prowadzenia, bowiem zdecydowana większość działań przedsiębiorcy z takimi kosztami się wiąże. W kontekście powyższego sąd stwierdził, że B. C. co najmniej od marca 2011 r. nie prowadził działalności gospodarczej.

Okoliczności tej nie zmienia fakt, że jej działalność gospodarcza pozostawała „aktywna” w ewidencji przedsiębiorców. Samo dokonane wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza bowiem o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą (zob. Sąd Najwyższy z 25.11.2005 r., o sygn. akt I UK 20/05). W ocenie sądu odwołujący w toku postępowania zdołał wykazać fakt nieprowadzenia działalności gospodarczej w sposób prowadzący do obalenia wspomnianego wyżej domniemania. Jeżeli więc, mimo formalnego figurowania

w ewidencji działalności gospodarczej, ubezpieczony nie wykonywał żadnych usług lub sprzedaży, czy innych czynności, to w konsekwencji należy uznać, że nie do utrzymania jest domniemanie wynikające z wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, że działalność tą wykonywał, a zatem nie może też dojść do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Co za tym idzie, brak było podstaw do uznania B. C. za dłużnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za okres od października do grudnia 2020 r., skoro z uwagi na brak faktycznego prowadzenia działalności nie powstał po jego stronie sformułowany w art. 46 ustawy systemowej obowiązek obliczenia i uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy.

W tych okolicznościach sąd uznał odwołanie za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję zgodnie z sentencją wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego, sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., w związku z § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800), zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. na rzecz B. C. kwotę w wysokości 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.